

Uiteraard combineren organisaties vaak verschillende vormen van cultuureducatie. 104 van de 440 organisaties die deze vraag invulden (23,6%) gaven aan elke vorm van cultuureducatie aan te bieden. Deze organisaties zijn in belangrijke mate te situeren in de kunstensector (36 organisaties).

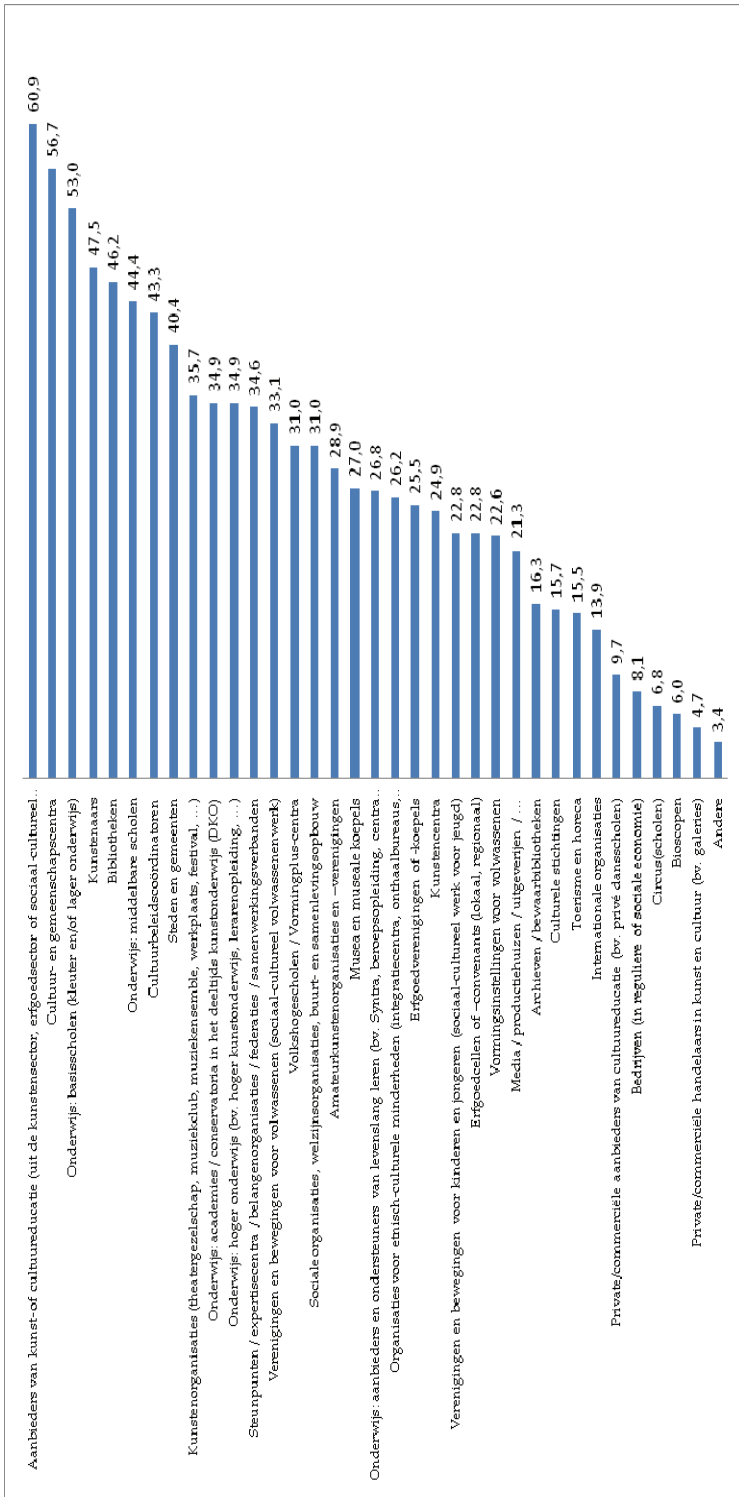
4. Samenwerking

4.1 Samenwerking algemeen

Zoals al aangegeven bij de rollen (punt 3.3 van dit hoofdstuk) is samenwerking vaak inherent verbonden aan cultuureducatie. Veel organisaties nemen de rol op van bemiddelaar, intermediair, facilitator of makelaar en staan daardoor automatisch in contact met andere organisaties.

Over de subsectoren heen geven gemiddeld negen op de tien organisaties (90,5%) aan in het voorbije kalenderjaar te hebben samenwerkt rond cultuureducatie. Er zijn daarbij wat verschillen vast te stellen tussen de verschillende subsectoren, maar die blijken statistisch niet significant. Evenmin blijkt de hoeveelheid samenwerkingen toe of af te nemen naargelang het aandeel werktijd een organisatie aan cultuureducatie besteedt. Van de organisaties die 70% of meer van de werktijd van alle medewerkers aan cultuureducatie besteden (N=76) werkte 92,9% samen met één of meerdere organisaties.

Om na te gaan met wie wordt samengewerkt op het vlak van cultuureducatie vroegen we alle cultuur- en jeugdorganisaties met een cultuureducatief aanbod om de instanties waar ze in 2010 mee hadden samengewerkt op het vlak van cultuureducatie aan te vinken in een lijst met 34 types van organisaties.

Figuur 6.10 Met welke organisatie(s) werkte u het voorbije jaar (kalenderjaar 2010) samen op het vlak van cultuureducatie? (V028) (in %, multiple respons)

Deze gemiddelde cijfers geven aan dat vooral met actoren uit de cultuursector zelf wordt samengewerkt, maar ook met individuele kunstenaars en met het kleuter- en leerplichtonderwijs.

Omdat de samenwerkingspartners erg kunnen verschillen naargelang de subsector, geven we per sector de top vijf van de organisaties waarmee in 2010 het meest werd samengewerkt. Tussen haakjes geven we het aandeel organisaties met een cultuureducatief aanbod dat gewag maakt van deze specifieke samenwerkingspartner. We maken hierbij uiteraard abstractie van het aantal keer in 2010 met een bepaald type van organisatie werd samengewerkt (d.i. herhaalde samenwerkingen).

Subsector	... hebben in 2010 op het vlak van cultuureducatie het meest samengewerkt met ...
Amateurkunstenorganisaties	Amateurkunstenorganisaties en -verenigingen (87,5%) Cultuur- en gemeenschapscentra (87,5%) Kunstenaars (87,5%) Academies/conservatoria voor deeltijds kunstonderwijs (75%) Media/productiehuizen/uitgeverijen/... (62,5%) Steden en gemeenten (62,5%)
Bibliotheken	Basisscholen (kleuter en/of lager onderwijs) (97,7%) Bibliotheken (70,5%) Cultuurbeleidscoördinatoren (69,3%) Cultuur- en gemeenschapscentra (64,8%) Middelbare scholen (56,9%)
Cultuurcentra	Aanbieders van kunst- of cultuureducatie (uit de kunstensector, erfgoedsector of sociaal-cultureel werk voor jeugd of volwassenen) (80,6%) Volkshogescholen/vormingplus-centra (80,6%) Middelbare scholen (77,4%) Basisscholen (kleuter en/of lager onderwijs) (74,2%) Kunstenaars (71,0%)
Gemeenschapscentra	Basisscholen (kleuter en/of lager onderwijs) (70,0%) Aanbieders van kunst- of cultuureducatie (uit de kunstensector, erfgoedsector of sociaal-cultureel werk voor jeugd of volwassenen) (65,0%) Cultuurbeleidscoördinatoren (60,0%) Cultuur- en gemeenschapscentra (60,0%) Kunstenaars (55,0%) Bibliotheken (55,0%) Kunstenorganisaties (theatergezelschap, muziekclub, muziekensemble, werkplaats, festival, ...) (55,0%) Amateurkunstenorganisaties en -verenigingen (55,0%)
Erfgoedorganisaties	Erfgoedverenigingen of -koepels (83,3%) Musea en museale koepels (83,3%) Erfgoedcellen of -convenants (lokaal, regionaal) (83,3%) Aanbieders van kunst- of cultuureducatie (uit de kunstensector, erfgoedsector of sociaal-cultureel werk voor jeugd of volwassenen) (76,7%) Archieven/bewaarbibliotheken (70,0%)

Kunsten-organisaties	Aanbieders van kunst- of cultuureducatie (uit de kunstensector, erfgoedsector of sociaal-cultureel werk voor jeugd of volwassenen) (64,5%) Kunstenaars (60,9%) Cultuur- en gemeenschapscentra (55,5%) Kunstenorganisaties (theatergezelschap, muziekclub, muziekensemble, werkplaats, festival, ...) (50,9%) Kunstencentra (50,0%)
Organisaties in het sociaal-cultureel volwassenenwerk	Verenigingen en bewegingen voor volwassenen (sociaal-cultureel volwassenenwerk) (71,4%) Cultuur- en gemeenschapscentra (66,0%) Aanbieders van kunst- of cultuureducatie (uit de kunstensector, erfgoedsector of sociaal-cultureel werk voor jeugd of volwassenen) (60,7%) Volkshogescholen/Vormingplus-centra (57,1%) Steden en gemeenten (53,6%)
Jeugdorganisaties	Aanbieders van kunst- of cultuureducatie (uit de kunstensector, erfgoedsector of sociaal-cultureel werk voor jeugd of volwassenen) (75,0%) Verenigingen en bewegingen voor kinderen en jongeren (sociaal-cultureel werk voor jeugd) (62,5%) Cultuur- en gemeenschapscentra (50,0%) Steden en gemeenten (50,0%) Sociale organisaties, welzijnsorganisaties, buurt- en samenlevingsopbouw (50,0%)
Organisaties onder het participatiedecreet en andere	Cultuur- en gemeenschapscentra (100%) Media/productiehuizen/uitgeverijen/... (100%) Kunstenorganisaties (theatergezelschap, muziekclub, muziekensemble, werkplaats, festival, ...) (83,3%) Aanbieders van kunst- of cultuureducatie (uit de kunstensector, erfgoedsector of sociaal-cultureel werk voor jeugd of volwassenen) (66,7%) Kunstenaars (66,7%) Amateurkunstenorganisaties en -verenigingen (66,7%) Culturele stichtingen (66,7%)

Uit de bovenstaande gegevens valt op te maken dat organisaties op het vlak van cultuureducatie vaak geneigd zijn samen te werken met andere organisaties uit dezelfde subsector. Verder zijn de cultuur- en gemeenschapscentra voor veel organisaties - ongeacht de subsector - een frequente partner voor cultuureducatie. Ook individuele kunstenaars zijn voor veel organisaties in de cultuur- en jeugdsector vanzelfsprekende samenwerkingspartners bij het realiseren van een cultuureducatief aanbod.

Zoals al aangehaald werken veel organisaties - in zowat alle subsectoren - ook samen met scholen voor hun cultuureducatief aanbod. In de volgende paragraaf gaan we daar verder op in.

4.2 Samenwerking met het onderwijs

Dat cultuur- en jeugdorganisaties op het vlak van cultuureducatie vaak samenwerken met het onderwijs is niet nieuw. De Commissie Onderwijs en Cultuur

(2008) ziet de samenwerking tussen leerplichtonderwijs en culturele actoren zelfs als een van de drie pijlers van een 'missie en visie voor kunst- en cultuureducatie'.

De manier waarop de cultuur- en jeugdsector (kunnen) samenwerken met het onderwijs, is in het hoofdstuk 8 onderdeel van de sectorale SWOT-analyse. Hier gaan we na in welke mate de cultuur- en jeugdorganisaties met een cultuureducatief aanbod samenwerken met het onderwijs. Om dat te weten te komen, legden we de respondenten de vraag voor *'Hoeveel procent van het cultuureducatief aanbod van uw organisatie gebeurt voor/is gericht naar/op maat van/op vraag van onderwijsinstellingen?'*

De onderstaande tabel geeft de gemiddelde resultaten op die vraag, zowel voor alle subsectoren afzonderlijk als voor alle respondenten samen.

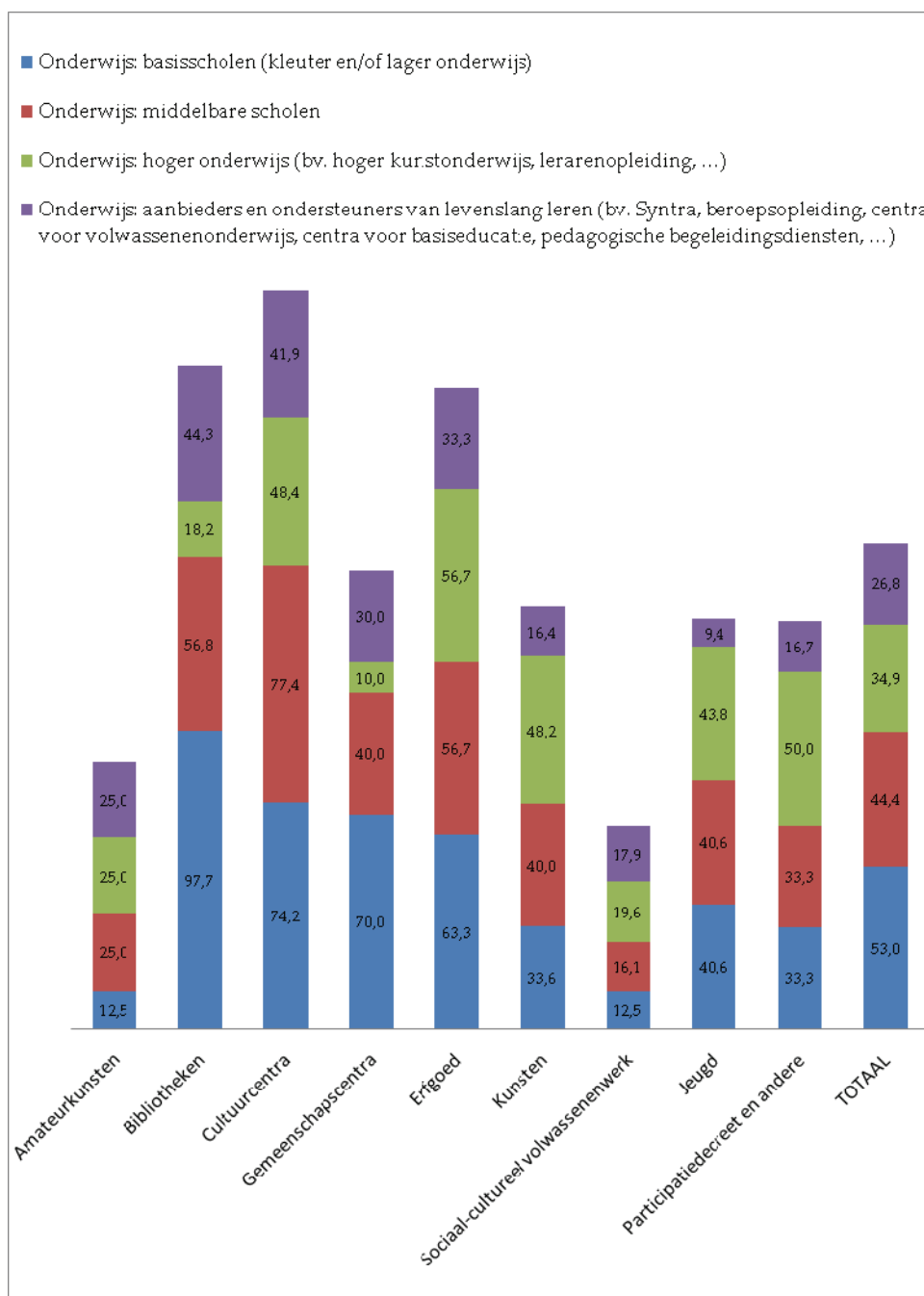
Tabel 6.13 Hoeveel procent van het cultuureducatief aanbod van uw organisatie gebeurt voor/ is gericht naar/ op maat van/ op vraag van onderwijsinstellingen? (V025) (in %)

	Amateur- kunsten	Bibliotheek	Cultuur- centra	Gemeen- schaps- trum	Erfgoed	Jeugd	Kunsten	Sociaal- cultureel	Participatie + rest	Totaal
Gemiddeld	11,9	50,7	37,0	29,8	35,3	24,8	28,9	7,1	22,9	31,7
Percentiel 25	5,0	30,0	15,0	5,0	5,0	0,0	5,0	0,0	0,0	5,0
Mediaan	10,0	50,0	35,0	25,0	20,0	20,0	20,0	0,0	5,0	20,0
Percentiel 75	17,5	70,0	60,0	50,0	70,0	50,0	50,0	10,0	50,0	50,0

Van al het cultuureducatief aanbod dat binnen de cultuur- en jeugdsector bestaat, vindt gemiddeld ongeveer een derde (31,7%) plaats voor/gericht naar/op maat van/op vraag van onderwijsinstellingen. Belangrijk daarbij is dat we onderwijsinstellingen niet gelijk stellen aan het leerplichtonderwijs, maar ook het kleuteronderwijs, hoger onderwijs, deeltijds kunstonderwijs en volwassenenonderwijs daar bij rekenen. Het gemiddelde aandeel van het cultuureducatieve aanbod dat gebeurt in samenwerking met onderwijsinstellingen is niet afhankelijk van de grootte van de cultuur- of jeugdorganisatie in kwestie.

Naast het gemiddelde berekenden we ook drie percentielen (25, 50 en 75). Het percentiel 50 of de mediaan voor de globale sector geeft aan dat de ene helft van de organisaties met een cultuureducatief aanbod voor niet meer 20% van dat aanbod samenwerken met onderwijsinstellingen en de andere helft van de respondenten dat voor meer 20% van hun aanbod doet. Dat de mediaan iets lager ligt dan het gemiddelde wijst op een beïnvloeding van het gemiddelde door enkele organisaties die zeer intensief met onderwijsinstellingen samenwerken.

Van alle subsectoren blijkt dat het aandeel cultuureducatief aanbod voor/gericht naar/op maat van/op vraag van onderwijsinstellingen ten opzichte van het totale cultuureducatieve aanbod het grootst bij de actoren uit het lokaal cultuurbeleid (van 29,8% van het cultuureducatieve aanbod van de gemeenschapscentra tot 50,7% van het cultuureducatieve aanbod van de bibliotheken) en de cultureel-erfgoedsector (35,3% van het cultuureducatieve aanbod). Vooral bij de amateurkunstenorganisaties en de organisaties uit het sociaal-cultureel volwassenenwerk ligt het aandeel van het cultuureducatieve aanbod voor/gericht naar/op maat van/op vraag van onderwijsinstellingen lager (respectievelijk 11,9% en 7,9%). Dit kan liggen aan restricties in de regelgeving. Zo wordt het sociaal-cultureel volwassenenwerk bij decreet omschreven als sociaal-cultureel werk dat zich richt op *'de ontplooiing van volwassenen en hun maatschappelijke participatie'* waarbij er sprake is van vrijwillige deelname 'los van enig schoolverband en los van elke vorm van beroepsopleiding' (art 2, 1°). Daarnaast moeten we ook rekening houden met de structuur van deze sociaal-culturele en amateurkunstenorganisaties: veelal gaat het om verenigingen of andere types van ledenorganisaties waarbij het aanbod wordt georganiseerd voor en door de (vaste) leden. Een samenwerking met een school is mogelijk voor dergelijke structuren minder vanzelfsprekend dan bijvoorbeeld voor een geprofessionaliseerde aanbodgerichte organisatie in de kunstensector.

Figuur 6.11 Met welke organisatie(s) werkte u het voorbije jaar (kalenderjaar 2010) samen op het vlak van cultuureducatie? (enkel onderwijs) (V028) (in %, multiple respons)

De bovenstaande grafiek geeft aan hoeveel organisaties met een cultuureducatief aanbod in 2010 samenwerkten met onderwijsinstellingen. De procenten slaan telkens op het aantal organisaties (per subsector en voor het totaal) uit de cultuur- en jeugdsector mét een cultuureducatief aanbod.

Opvallend is dat nagenoeg alle bibliotheken met een cultuureducatief aanbod (97,7%) in 2010 hebben samengewerkt met een of meerdere basisscholen. Het aandeel bibliotheken dat samenwerkte met een of meerdere middelbare scholen ligt gevoelig lager (56,8%).

Het aandeel cultuurcentra dat in datzelfde jaar samenwerkte met een basisschool ligt iets lager dan bij de bibliotheken (74,2%). Maar cultuurcentra zetten wel ongeveer in dezelfde mate in op samenwerking met middelbare scholen (77,4%). Een verklaring moet mogelijk gezocht worden in de aandacht voor verschillende culturele disciplines. Bij de bibliotheken focust het cultuureducatief aanbod -logischerwijze- vooral op literatuur en audiovisuele kunsten. Bij cultuurcentra gaat het in verhouding meer om podiumkunsten en muziek.

Tot slot merken we op dat samenwerkingen met het hoger onderwijs (bv. hoger kunstonderwijs, lerarenopleiding, ...) vooral verhoudingsgewijs sterk voorkomen binnen de cultureel-erfgoedsector, kunstensector, cultuurcentra en bij de organisaties onder het participatiedecreet.

Samenwerkingen met aanbieders en ondersteuners van levenslang leren (Syntra, beroepsopleiding, centra voor volwassenenonderwijs, centra voor basiseducatie, pedagogische begeleidingsdiensten, ...) komen dan weer vooral voor bij de actoren in het lokaal cultuurbeleid en bij de cultureel-erfgoedorganisaties.

5. Domeinen en disciplines

Eerder in dit hoofdstuk gingen we al na in welke mate organisaties bezig zijn met cultuur, kunst, erfgoed en media. We gingen dit na bij alle structureel gesubsidiëerde organisaties in de cultuur- en jeugdsector (n=515). De onderstaande grafiek geeft - per subsector - de disciplines weer waaraan aandacht wordt besteed, specifiek bij cultuureducatief werk. De vraag 'Welke culturele domeinen worden in uw cultuureducatieve aanbod/werking aangepakt?' legden we enkel voor aan de organisaties die cultuureducatie op zijn minst als een bijkomende opdracht zien of minstens 5% van alle werktijd van alle medewerkers aan cultuureducatie besteden (N=446). Het heeft immers geen zin die vraag te stellen aan organisaties die (zo goed als) niet aan cultuureducatie doen.